

ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ З ПИТАНЬ УЧАСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ

Загальний звіт

м. Київ
2016

Рівноправна участь жінок у прийнятті рішень, гендерна рівність є важливим напрямом Порядку денного сталого розвитку до 2030 року (ООН). Однією з проблем розвитку українського суспільства вже більше 20 років є декларативна можливість реалізації рівних прав жінок і чоловіків. Саме через декларативну сутність рівних прав Україна досі не досягла суттєвого прогресу у зменшенні гендерного розриву у різних сферах життєдіяльності жінок і чоловіків в Україні.

Після останніх парламентських виборів кількість жінок, представлених в парламенті у процентному співвідношенні досягнула свого історичного максимуму – близько 12 %. Це в 2,5 рази менше, ніж Україна повинна була досягти відповідно до Цілей розвитку тисячоліття у 2015 році.

У щорічному глобальному дослідженні Індексу гендерного розриву 2015 (The Global Gender Gap Index 2015) Світового економічного форуму (World Economic Forum) Україна, за рівнем гендерної рівності, посіла 67 місце між Гайаною (66) та Малаві (68) і, порівняно з попереднім дослідженням 2014 р. (56 місце), погіршила свої позиції на 11 пунктів.

Найбільший гендерний розрив стосується політичних прав і можливостей жінок – за цим показником Україна займає 107 місце серед 145 країн.

У зв'язку з цим викликає зацікавлення ряд питань, які зумовлюють присутність жінок в політиці, а саме:

1. Що саме може змінити ситуацію з політичною участю жінок в Україні радикальним чином?
2. Чи потрібні законодавчі ініціативи стосовно політичної участі жінок на рівнях прийняття політичних рішень, які забезпечать не просто 30% квоту осіб однієї статі у списках партій, а й реальне представництво жінок в органах влади на рівні не меншому, ніж 30%?
3. Чи є передумови в Україні для того, щоб такі зміни підтримало суспільство, і якими можуть бути індикатори цих змін?
4. І, нарешті, яких ситуативних і постійних союзників потрібно залучати, щоб змінити ситуацію із представництвом жінок у політиці в Україні (ЗМІ, партії, громади, законодавчі органи)?

Дане дослідження допомагає знайти відповіді на деякі з цих запитань та демонструє, що саме з приводу політичної участі жінок думають громадяни і громадянки, та які подальші кроки потрібно здійснити для того, щоб заявлена в Конституції України стаття 24 щодо надання жінкам і чоловікам рівних прав і можливостей була реалізована.

Дослідження проводилося Центром соціально-гуманітарних аспектів регіональних досліджень Сумського державного університету в період з 10.08.2016 по 20.09.2016 рр. серед дорослого населення України (громадяни у віці від 18 років і старше (як чоловіки так і жінки)).

Форма дослідження - опитування за допомогою напівзакритої анкети. Опитуванням було охоплено 4-ри кластери:

- 1) Полтавська (535 респондентів), Сумська (413 респондентів) області;
- 2) Миколаївська (431 респондент), Одеська (890 респондентів) області;
- 3) Волинська (389 респондентів), Житомирська (464 респонденти) області;
- 4) Тернопільська (397 респондентів), Хмельницька (482 респонденти) області.

Всього в ході дослідження було опитано 4000 респондентів. В кожній області охоплено не менше ніж по три населених пункти – місто обласного значення, місто районного значення та село.

Відбір респондентів здійснювався за тріступеневою вибіркою. На першому етапі відбирався населений пункт, на другому – вулиця, на третьому – респонденти за квотною вибіркою з урахуванням соціально-демографічного критерію.

Теоретична похибка вибірки не перевищує 3%.

Дослідження проводилося у два етапи. На першому етапі були розроблені програма та інструментарій, сформовано вибірку, а також проведено відповідний інструктаж інтерв'юерів. На другому етапі проведено польові роботи (збір інформації, перевірка роботи інтерв'юерів, вибракування анкет), комп'ютерна обробка, сформовані таблиці і підготовлено звіт. Під час опитування інтерв'юери зафіксували близько 2% відмов з боку респондентів.

Обробка анкет велася співробітниками Центру соціально-гуманітарних аспектів регіональних досліджень за допомогою програми «ОСА».

Мета дослідження – вивчення громадської думки з питань участі жінок в політичних процесах на рівні прийняття рішень в Україні.

Виходячи з зазначеної мети, в ході дослідженні планувалось отримати відповіді на головні питання стосовно:

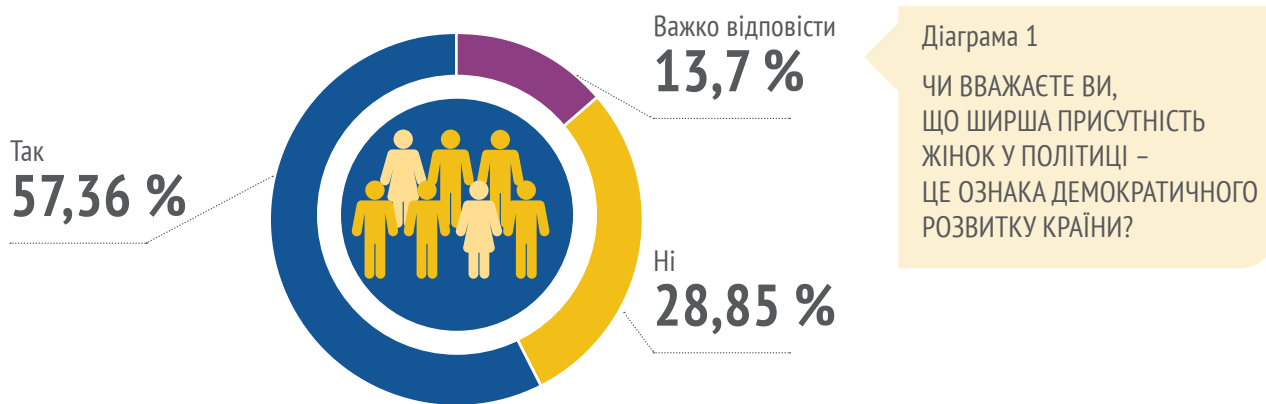
1. Оцінки рівня присутності та участі жінок у політиці на державному та регіональному рівнях.
2. Рівня розуміння населенням чинників, що зумовлюють низьку представленість жінок у політиці.
3. Рівня підтримки ідеї законодавчого закріплення квот на кількість жінок в органах влади.
4. Визначення необхідних ініціатив та дій, спрямованих на підвищення участі жінок у політичному житті регіону.
5. Рівня ознайомлення населення у визначених областях із законодавчими актами, котрі декларують рівність жінок і чоловіків в Україні.

ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ З ПИТАНЬ УЧАСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ

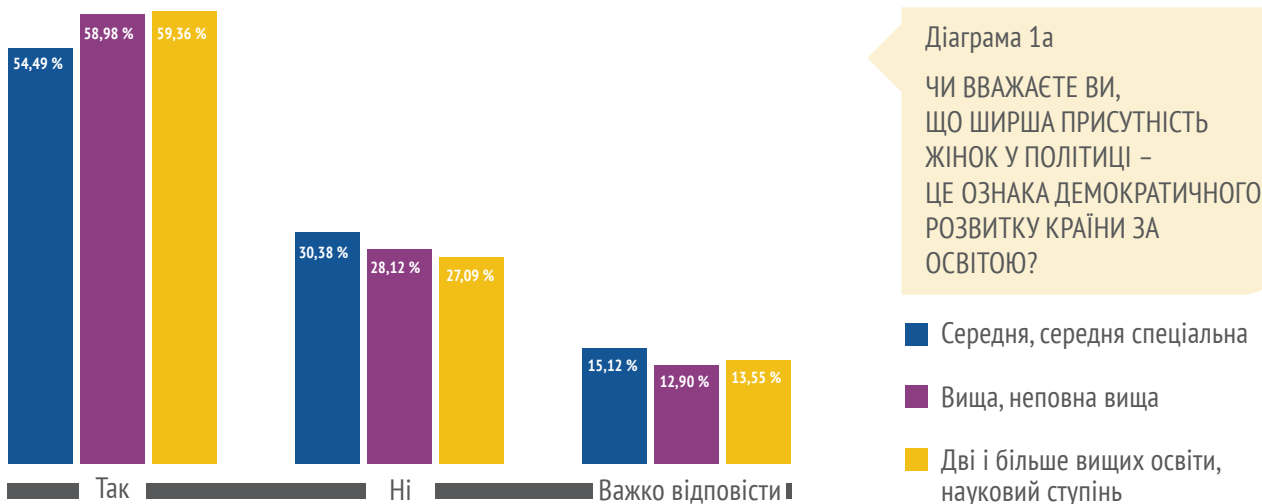
На основі обробки та аналізу отриманої інформації можна зробити наступні висновки.

1. ВІДПОВІДІ РЕСПОНДЕНТІВ НА ПИТАННЯ АНКЕТИ «ЧИ ВВАЖАЄТЕ ВИ, ЩО ШИРША ПРИСУТНІСТЬ ЖІНОК У ПОЛІТИЦІ – ЦЕ ОЗНАКА ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ?» ДОЗВОЛЯЄ ЗРОБИТИ ВИСНОВОК ПРО ДОСЯГ ВИСОКИЙ РІВЕНЬ ПІДТРИМКИ ТАКОЇ ПРИСУТНОСТІ.

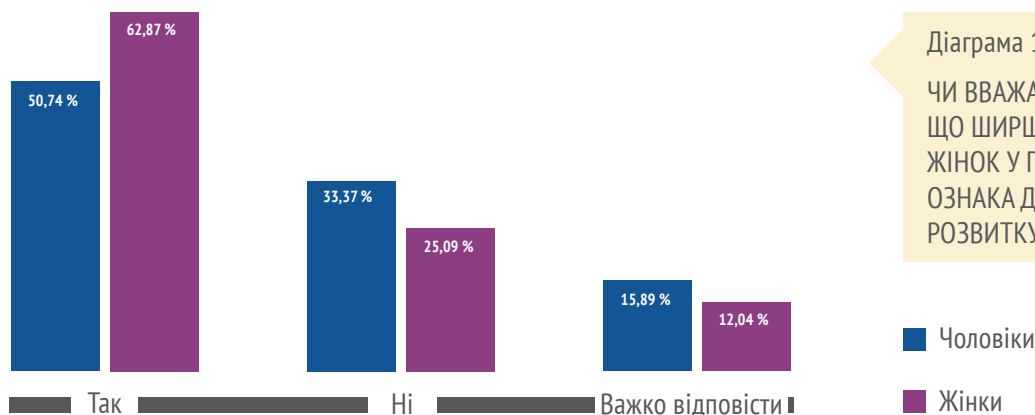
Так, 57,36% респондентів зазначають, що присутність жінок у політиці – це ознака демократичного розвитку країни, а 28,85% – не бачать також залежності. Ще 13,79% опитаних не змогли сформулювати власну позицію, зазначивши варіант «Важко відповісти» (Діаграма 1).

При цьому можемо зазначити, що рівень освіти хоч і не має визначального значення, проте впливає на формування оцінок респондентів. Так, чим вище цей рівень, тим частіше респонденти зазначають, що ширша присутність жінок у політиці – це ознака демократичного розвитку країни (див. Діаграму 1а).

А от стать респондентів суттєво впливає на їх оцінки. Як бачимо з Діаграми 16, 62,87% опитаних жінок вважають, що їх ширша присутність у політиці – це ознака демократичного розвитку країни. Тоді як серед чоловіків цей показник є на 12% нижчим (50,74%). І рівень невизначеності по цьому питанню серед чоловіків також вищий (15,89% проти 12% жінок).

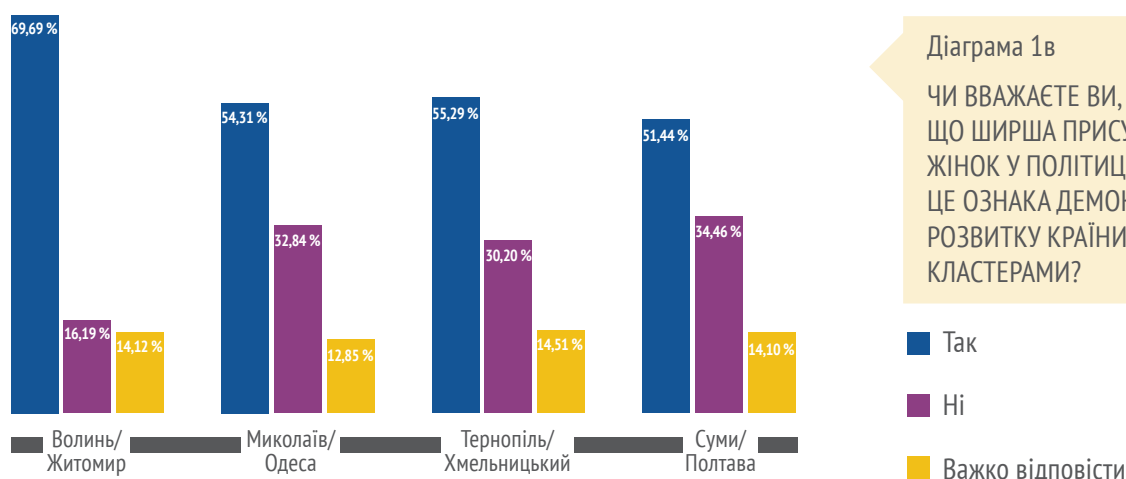

Діаграма 16

ЧИ ВВАЖАЄТЕ ВИ, ЩО ШИРША ПРИСУТНІСТЬ ЖІНОК У ПОЛІТИЦІ – ОЗНАКА ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ?

■ Чоловіки
■ Жінки

Розподіл відповідей респондентів за кластерами представлено на Діаграмі 1в.

Діаграма 1в

ЧИ ВВАЖАЄТЕ ВИ, ЩО ШИРША ПРИСУТНІСТЬ ЖІНОК У ПОЛІТИЦІ – ЦЕ ОЗНАКА ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ ЗА КЛАСТЕРАМИ?

■ Так
■ Ні
■ Важко відповісти

Як бачимо з діаграми, найчастіше тезу про те, що ширша присутність жінок у політиці є ознакою демократичного розвитку країни, підтримують респонденти Волинської та Житомирської областей (69,69%). Натомість респонденти у Сумській та Полтавській областях частіше за інших не погоджуються з цим (34,46%).

Розподіл відповідей респондентів за віком представлено в Таблиці 1.

Вік	Так	Ні	Важко відповісти
18-29 р.	48,41%	36,84%	14,76%
30-39 р.	52,65%	32,05%	15,30%
40-49 р.	61,68%	22,78%	15,54%
50 р. і старше	66,27%	24,22%	9,51%

Таблиця 1.

ЧИ ВВАЖАЄТЕ ВИ, ЩО ШИРША ПРИСУТНІСТЬ ЖІНОК У ПОЛІТИЦІ – ЦЕ ОЗНАКА ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ (ВІДПОВІДНО ДО ВІКУ)?

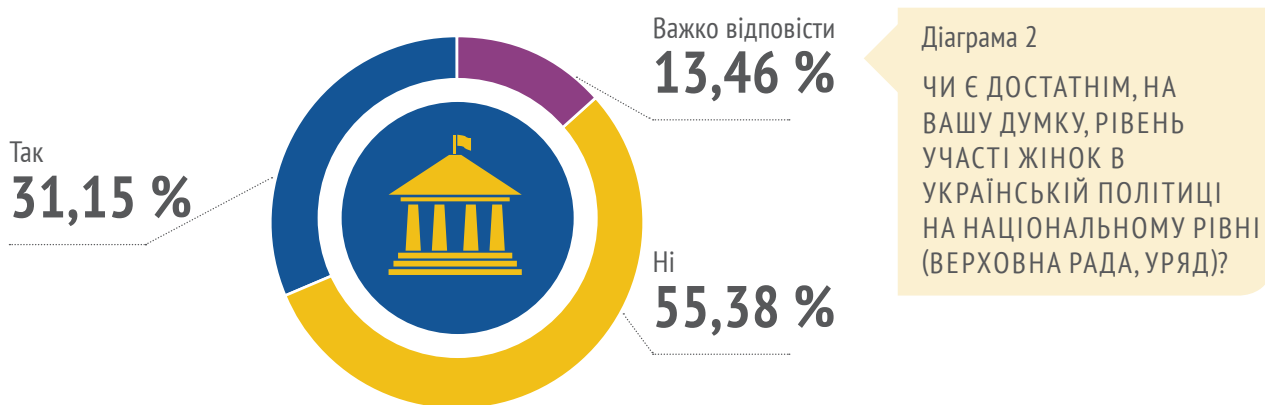
ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ З ПИТАНЬ УЧАСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ

Можемо простежити чітку залежність – відсотки тих, хто вважає, що ширша присутність жінок у політиці – це ознака демократичного розвитку країни, зростають зі зростанням віку респондентів (див. таблицю 1). Найнижчі показники демонструють наймолодші респонденти – 48,41%.

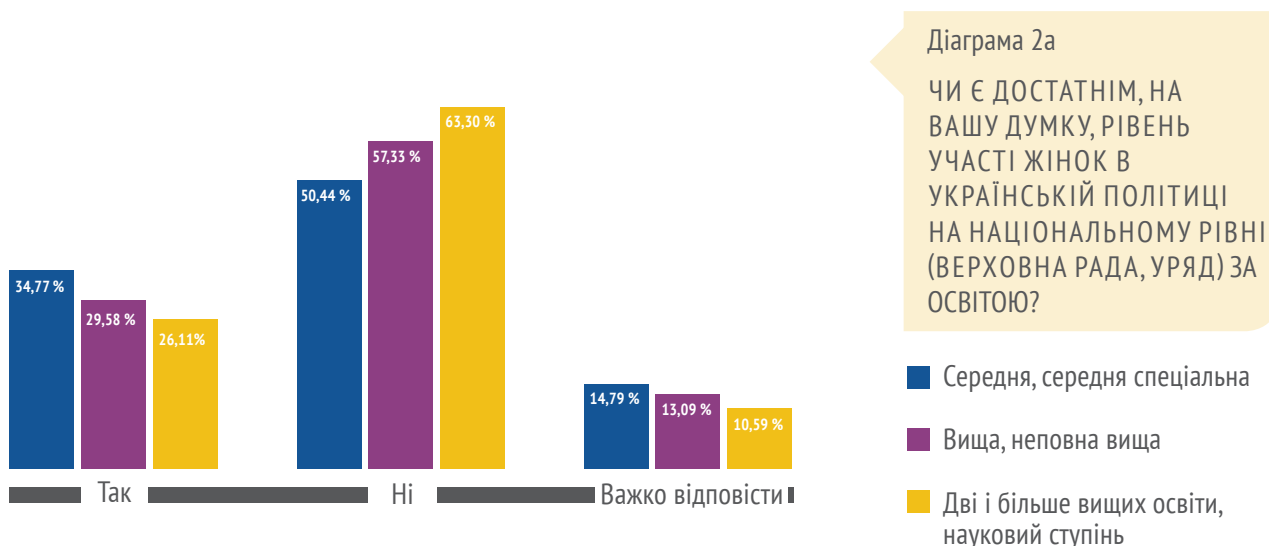
2. АНАЛІЗ ВІДПОВІДЕЙ РЕСПОНДЕНТІВ НА ПИТАННЯ «ЧИ Є ДОСТАТНІМ, НА ВАШУ ДУМКУ, РІВЕНЬ УЧАСТІ ЖІНОК В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ (ВЕРХОВНА РАДА, УРЯД)?» СВІДЧИТЬ СКОРІШЕ ПРО НЕВДОВОЛЕННЯ РЕСПОНДЕНТІВ НАЯВНИМ РІВНЕМ.

Так, більше половини опитаних респондентів (55,38%) вважають недостатнім рівень участі жінок в українській політиці на національному рівні (Верховна Рада, Уряд). Достатнім політичним представництвом жінок вважають лише 31,15% респондентів (Діаграма 2).

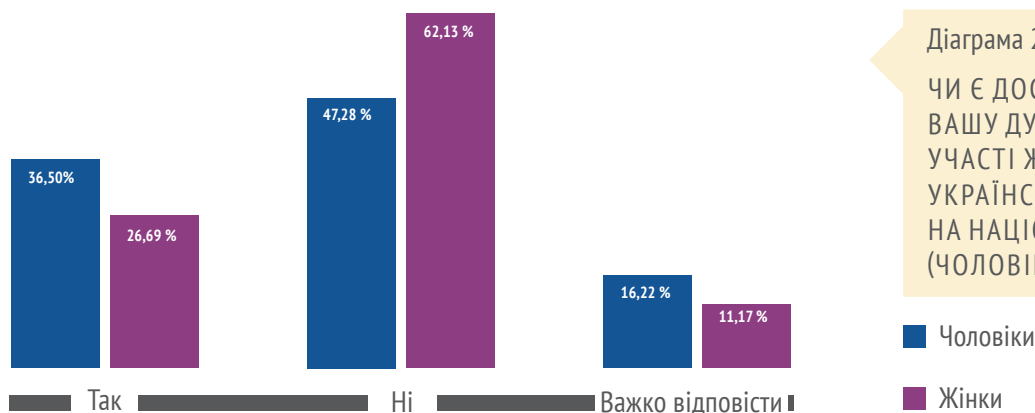
Зазначимо також, що респонденти досить впевнено давали відповіді на питання. Адже по цьому питанню, (як і попередньому) лише 13,46% зазначили варіант «важко відповісти».

При цьому чим вище рівень освіти респондентів, тим критичніше вони оцінюють рівень участі жінок в українській політиці на національному рівні (див. Діаграму 2а). І рівень невизначеності у групі з найвищим рівнем освіти є найнижчим.

Досить показовими можна вважати результати опитування у групах чоловіків та жінок. Так, достатнім рівень участі жінок в українській політиці на національному рівні вважають 36% опитаних чоловіків і лише 26,69% жінок. І 62,13% жінок вважають цей рівень недостатнім (47,26% чоловіків – відповідно) (див. Діаграму 2б).

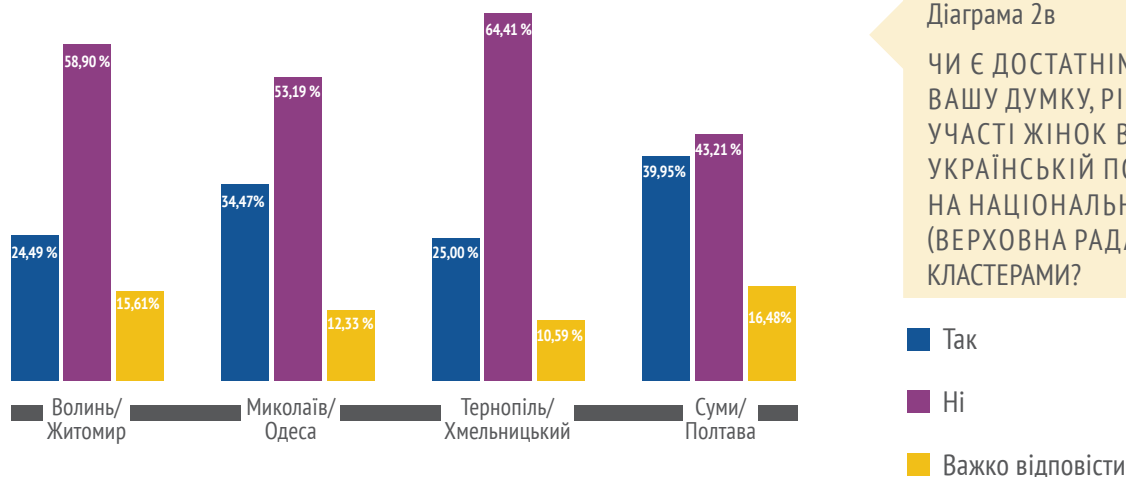
Діаграма 2б

ЧИ Є ДОСТАТНІМ, НА ВАШУ ДУМКУ, РІВЕНЬ УЧАСТІ ЖІНОК В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ (ЧОЛОВІКИ ТА ЖІНКИ)?

■ Чоловіки

■ Жінки

Розподіл відповідей респондентів за кластерами представлено на Діаграмі 2в. Зазначимо дещо вищий рівень недоволеності наявною представленістю жінок в українській політиці на національному рівні серед респондентів Волинської-Житомирської та Тернопільської-Хмельницької областей.

Діаграма 2в

ЧИ Є ДОСТАТНІМ, НА ВАШУ ДУМКУ, РІВЕНЬ УЧАСТІ ЖІНОК В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ (ВЕРХОВНА РАДА, УРЯД) - ЗА КЛАСТЕРАМИ?

■ Так

■ Ні

■ Важко відповісти

А от респонденти у Сумській та Полтавській областях значно частіше вважають рівень участі жінок в українській політиці на національному рівні (Верховна Рада, Уряд) достатнім (39,95%).

Розподіл відповідей респондентів за віком представлено в Таблиці 2.

	Так	Ні	Важко відповісти
18-29 р.	34,71%	45,86%	19,43%
30-39 р.	29,55%	56,79%	13,67%
40-49 р.	29,81%	61,00%	9,19%
50 р. і старше	30,83%	57,16%	12,01%

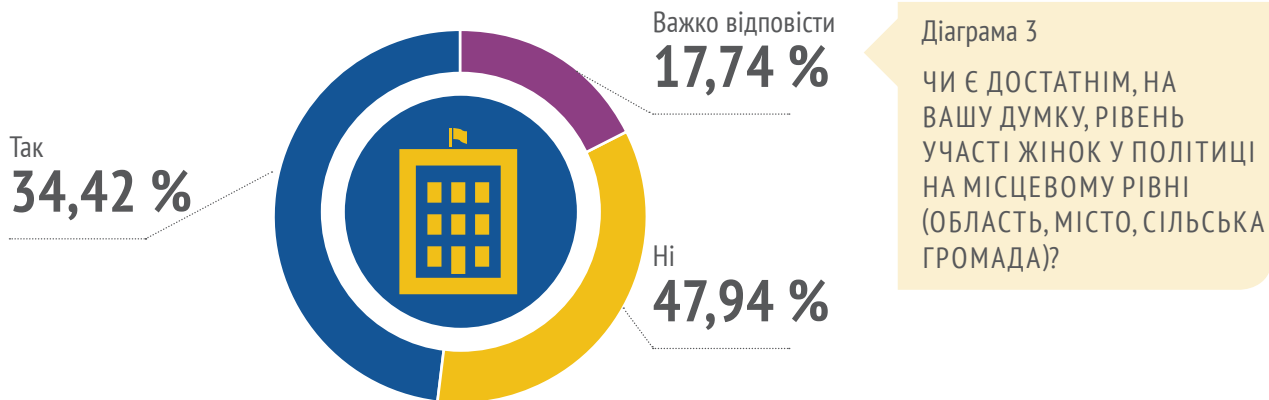
Таблиця 2.

ЧИ Є ДОСТАТНІМ, НА ВАШУ ДУМКУ, РІВЕНЬ УЧАСТІ ЖІНОК В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ (ВЕРХОВНА РАДА, УРЯД) (ВІДПОВІДНО ДО ВІКУ)?

Результати опитування показують найвищий рівень невдоволення наявною представленістю жінок в українській політиці на національному рівні у групі 40-49-ти річних респондентів. Тоді як молодь частіше вважає такий рівень достатнім (34,71%).

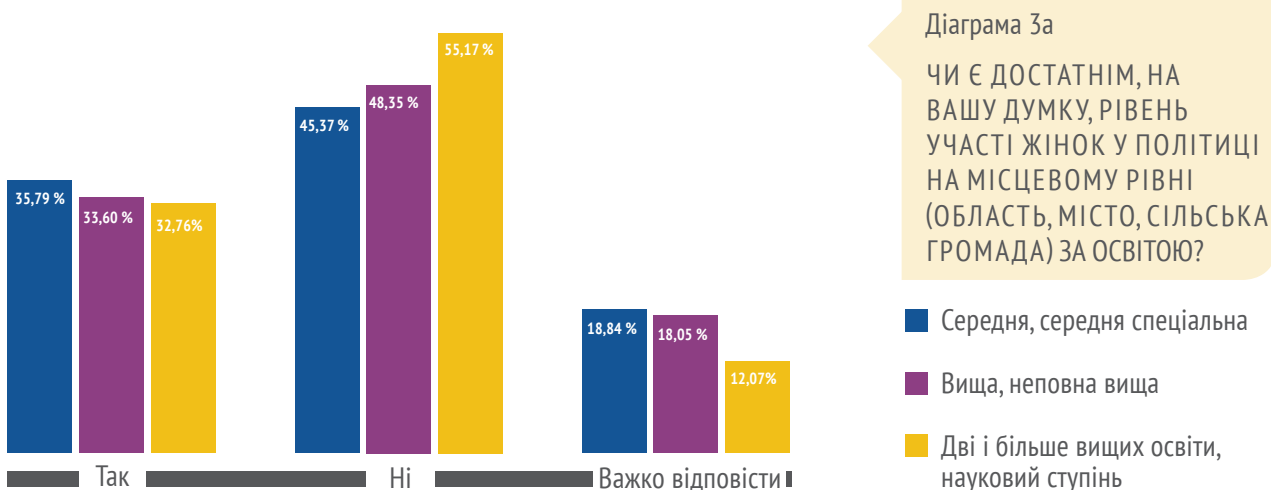
ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ З ПИТАНЬ УЧАСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ

3. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗУЄ ДЕЩО ІНШІ ПОКАЗНИКИ СТОСОВНО ПРЕДСТАВЛЕНОСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЦІ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ (ДІАГРАМА 3).

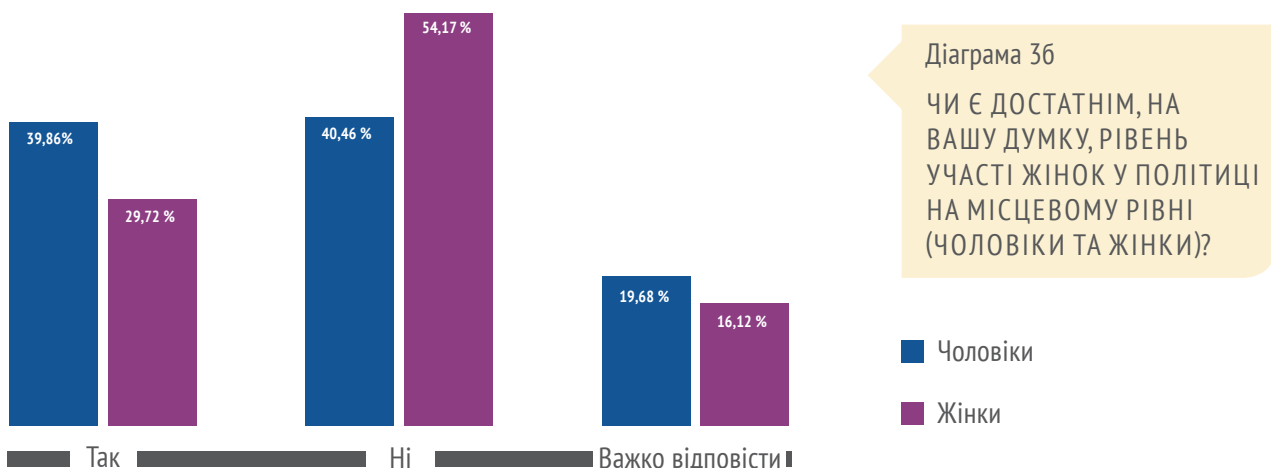

Так, відповідаючи на питання «Чи є достатнім, на Вашу думку, рівень участі жінок у політиці на місцевому рівні (область, місто, сільська громада)», лише 47,94% опитаних вважають рівень участі жінок у політиці на місцевому рівні (область, місто, сільська громада) недостатнім, і 34,32% - достатнім. При цьому маємо і дещо вищий показник невизначеності – 17,74%.

Розподіл відповідей респондентів за освітою представлено на Діаграмі 3а. І тенденції маємо ті ж, що і в оцінках ситуації з участю у політиці на національному рівні.

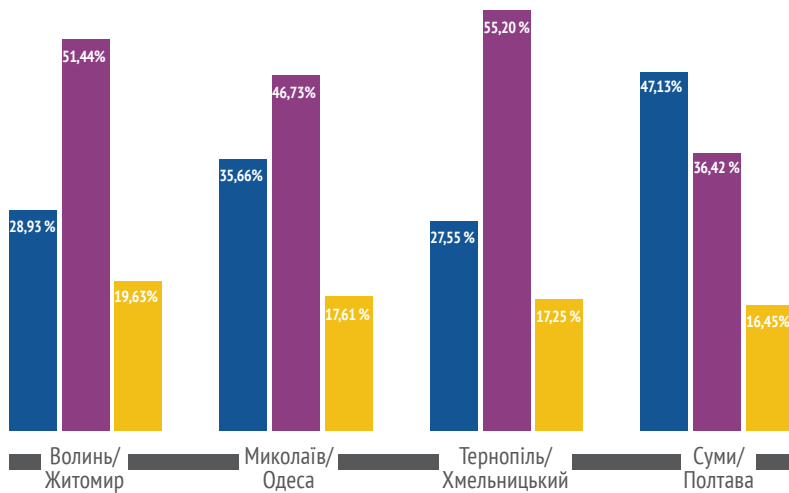

Розподіл відповідей респондентів за статтю представлено на Діаграмі 3б.

Заслугує на увагу суттєве переважання саме жінок серед тих респондентів, які вважають рівень участі жінок у політиці на місцевому рівні (область, місто, сільська громада) недостатнім (54,17% жінок проти 40,46% чоловіків).

Розподіл відповідей респондентів за кластерами представлено на Діаграмі 3в. Зазначимо найвищий показник тих, хто не вважає достатнім рівень представленості жінок у місцевій політиці серед респондентів Тернопільської-Хмельницької областей (55,2%) і найнижчий – серед опитаних у Сумській-Полтавській областях (36,42%).

Діаграма 3в

ЧИ Є ДОСТАТНІМ, НА ВАШУ ДУМКУ, РІВЕНЬ УЧАСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЦІ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ (ОБЛАСТЬ, МІСТО, СІЛЬСЬКА ГРОМАДА) - ЗА КЛАСТЕРАМИ?

- Так
- Ні
- Важко відповісти

Розподіл відповідей респондентів за віком представлено у Таблиці 3.

	Так	Ні	Важко відповісти
18-29 р.	37,69%	39,70%	22,61%
30-39 р.	33,69%	49,09%	17,23%
40-49 р.	33,33%	50,44%	16,23%
50 р. і старше	32,83%	51,95%	15,22%

Таблиця 3.

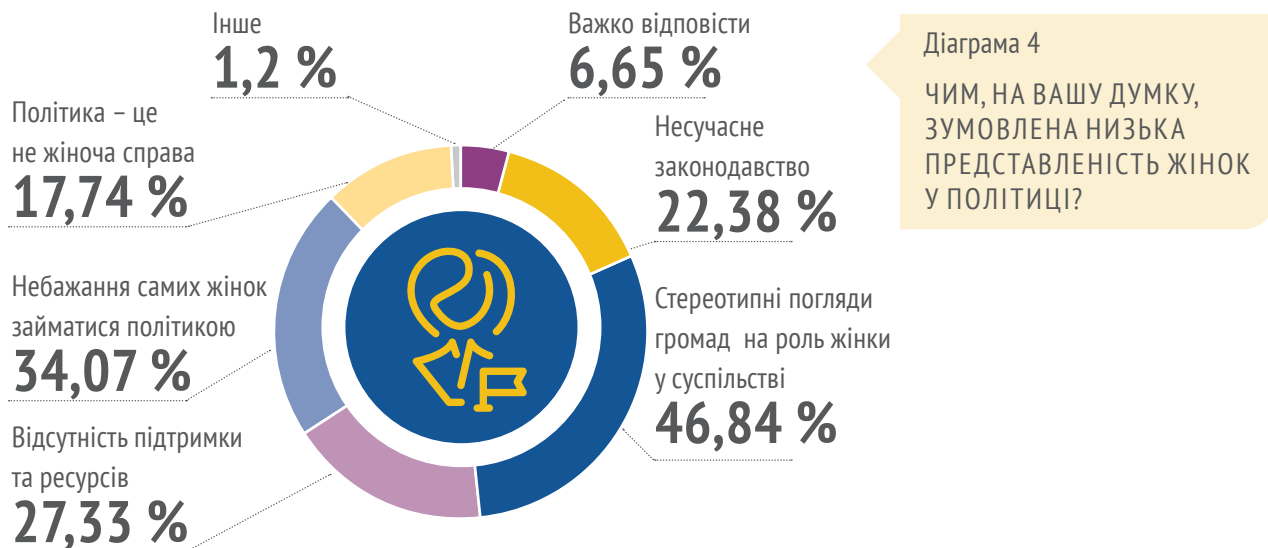
ЧИ Є ДОСТАТНІМ, НА ВАШУ ДУМКУ, РІВЕНЬ УЧАСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЦІ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ (ОБЛАСТЬ, МІСТО, СІЛЬСЬКА ГРОМАДА) (РОЗПОДІЛ ЗА ВІКОМ)?

Як бачимо, відсотки тих, хто не вважає сьогодні достатнім рівень участі жінок у політиці на місцевому рівні (область, місто, сільська громада), зростають пропорційно віку респондентів. А найбільше тих, хто вважає рівень участі достатнім, виявлено знову ж таки серед молодих респондентів – 37,69%).

ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ З ПИТАНЬ УЧАСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ

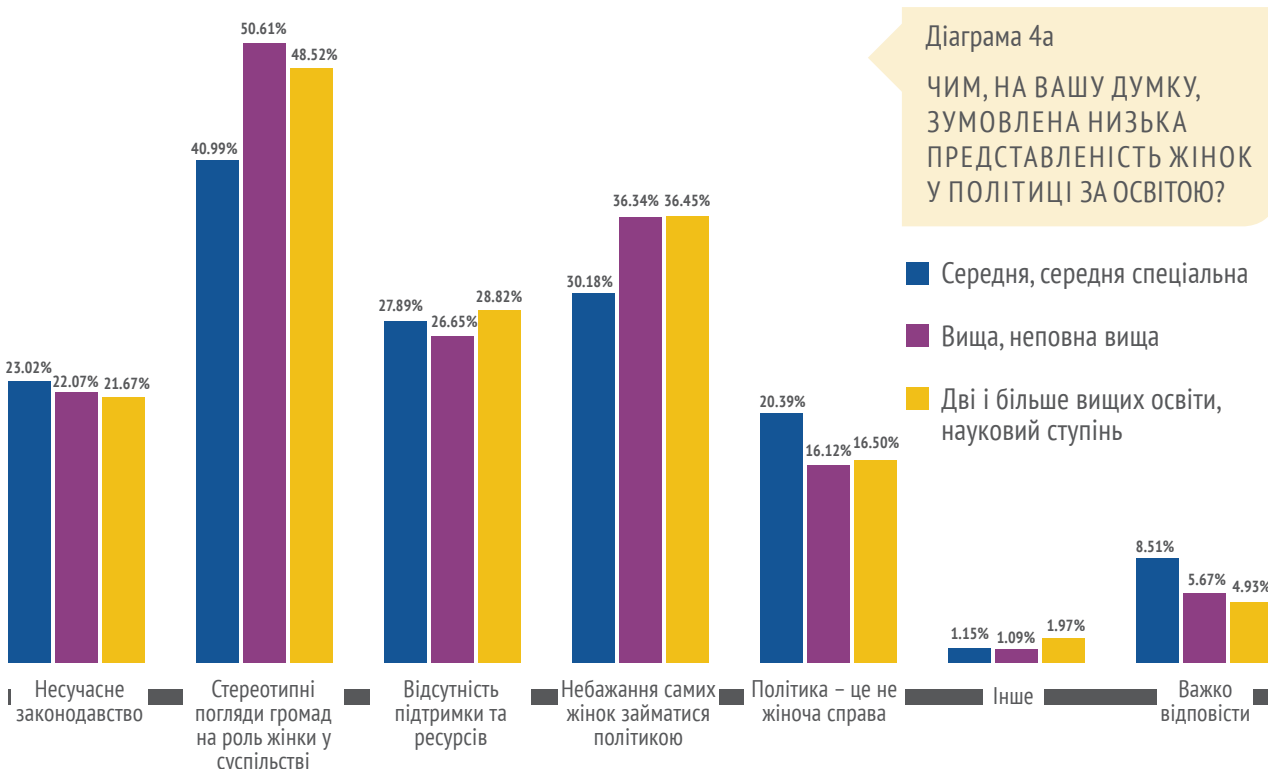
4. ДОСИТЬ ПОКАЗОВИМИ МОЖНА ВВАЖАТИ РЕЗУЛЬТАТИ ВІДПОВІДЕЙ РЕСПОНДЕНТІВ НА ПИТАННЯ «ЧИМ, НА ВАШУ ДУМКУ, ЗУМОВЛЕНА НИЗЬКА ПРЕДСТАВЛЕНІСТЬ ЖІНОК У ПОЛІТИЦІ?».

Серед основних причин низької представленості жінок у політиці респонденти частіше називають: стереотипні погляди громад на роль жінки у суспільстві (46,84%); небажання самих жінок займатися політикою (34,07%); відсутність підтримки та ресурсів (27,33%). Дещо рідше в якості причин респонденти зазначали несучасне законодавство (22,38%), а також уявлення про те, що політика – це не жіноча справа (17,74%) (Діаграма 4).

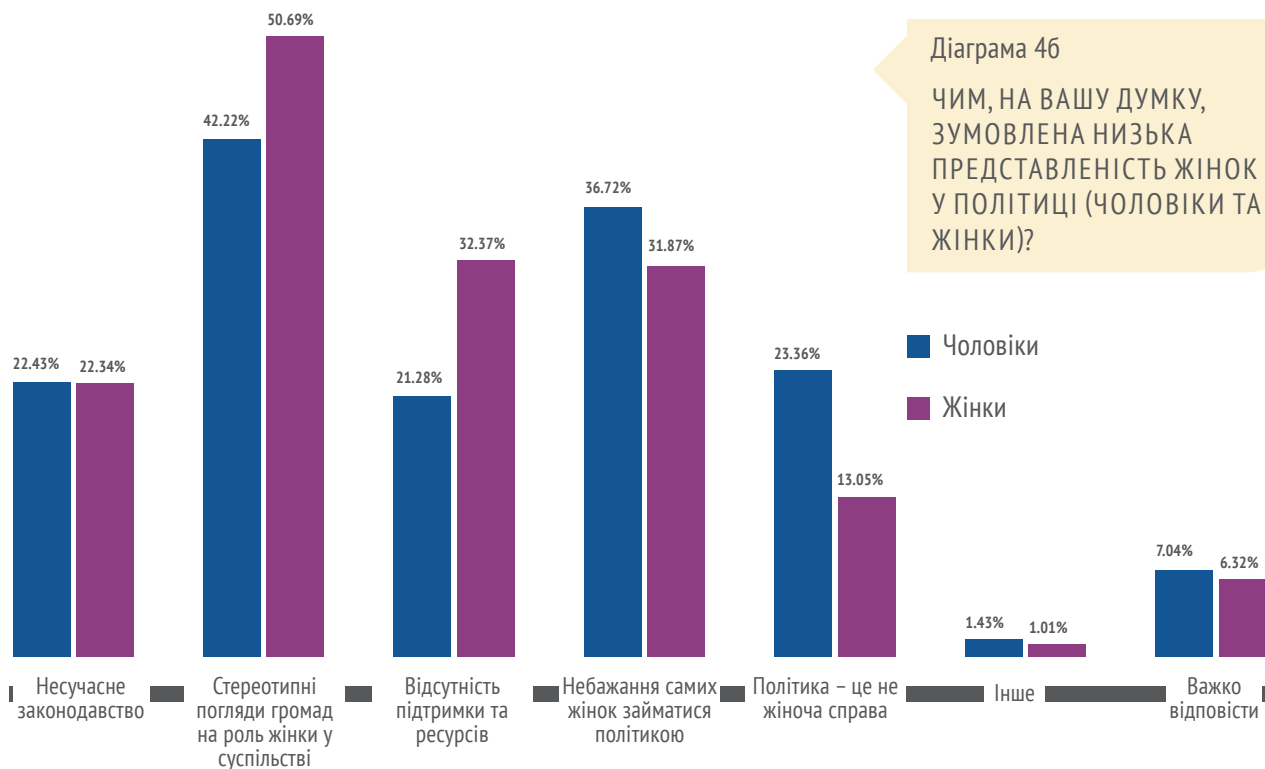
Зазначимо, що відповідаючи на це питання, респонденти могли зазначити декілька варіантів, тому загальний показник перевищує 100%.

Розподіл відповідей респондентів за освітою представлено на Діаграмі 4а. Заслужують на увагу оцінки респондентів з вищим рівнем освіти – вони частіше за інших вважають причиною низької представленості жінок у політиці відсутність підтримки та ресурсів, а також небажання самих жінок займатись політикою.

Розподіл відповідей респондентів за статтю представлено на Діаграмі 4б.

Як бачимо, оцінки чоловіків та жінок збігаються лише в одній позиції – визнанні несучасного законодавства. По решті ж позицій оцінки опитаних чоловіків та жінок розходяться. І це розходження є досить показовим. Так, чоловіки частіше вбачають причину низької представленості жінок у політиці небажання самих жінок займатись політикою (36,72%) та впевненість у тому, що політика – це не жіноча справа (23,36%).

А от жінки значно частіше вказують в якості причини відсутність підтримки та ресурсів 32,37% проти 21,28% чоловіків), а також стереотипні погляди громад на роль жінки у суспільстві (50,69%). Можна допустити, що саме ці причини і стримують жінок від більш активної участі у політиці.

Розподіл відповідей респондентів за кластерами представлено у Таблиці нижче.

Таблиця 4.

ЧИМ, НА ВАШУ ДУМКУ, ЗУМОВЛЕНА НИЗЬКА ПРЕДСТАВЛЕНІСТЬ ЖІНОК У ПОЛІТИЦІ ЗА КЛАСТЕРАМИ?

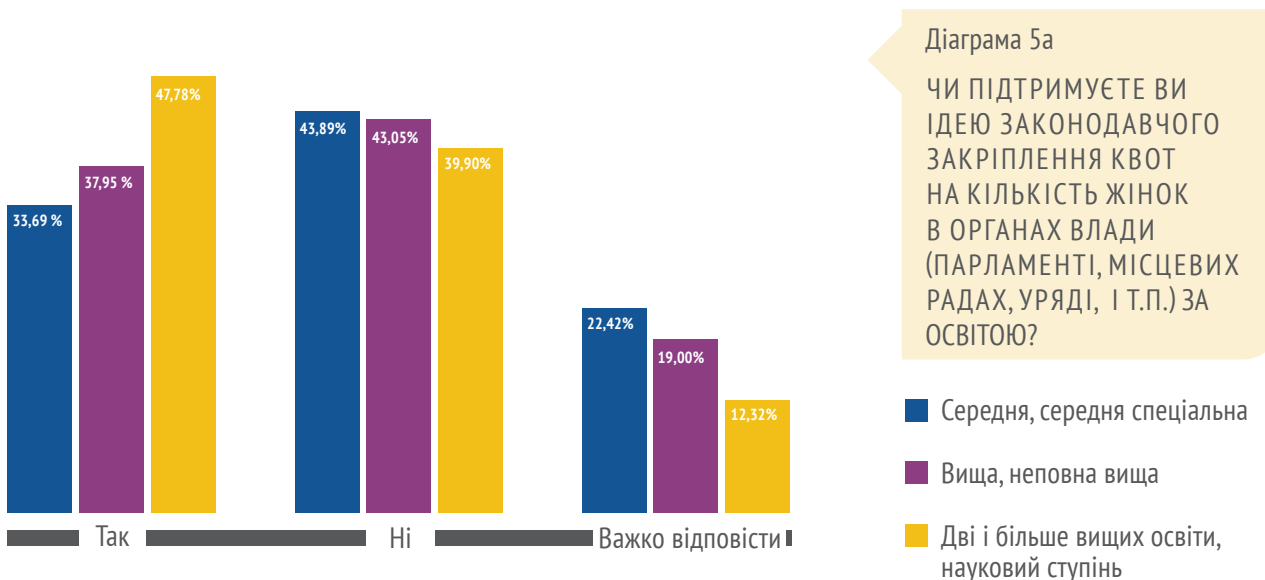
	Несучасне законно-давство	Стереотипні погляди громад на роль жінки у суспільстві	Відсутність підтримки та ресурсів	Небажання самих жінок займатися політикою	Політика – це не жіноча справа	Інше	Важко відповісти
Волинь / Житомир	21,58%	44,89%	27,10%	27,90%	16,19%	2,30%	9,30%
Миколаїв / Одеса	24,89%	48,66%	27,93%	30,98%	20,36%	0,52%	6,54%
Тернопіль / Хмельницький	17,94%	49,61%	26,86%	39,12%	14,41%	1,47%	4,71%
Суми / Полтава	24,80%	42,17%	27,15%	39,82%	19,32%	0,78%	6,40%

ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ З ПИТАНЬ УЧАСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ

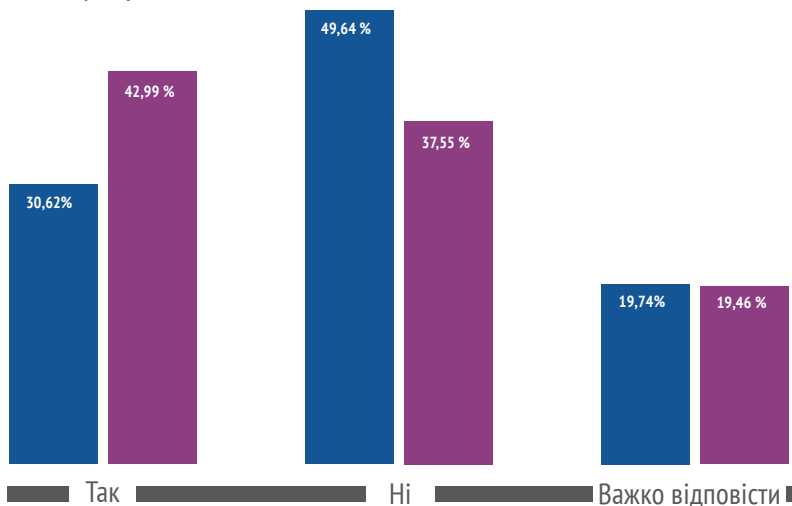
5. НЕЗВАЖАЮЧИ НА НЕЗАДОВОЛЕНІСТЬ ЩОДО ПРЕДСТАВЛЕНОСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЦІ НА ЦЕНТРАЛЬНОМУ РІВНІ, БІЛЬШІСТЬ ОПИТАНИХ (43,03%) НЕ ПІДТРИМУЮТЬ ІДЕЮ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ КВОТ НА КІЛЬКІСТЬ ЖІНОК В ОРГАНАХ ВЛАДИ (ПАРЛАМЕНТІ, МІСЦЕВИХ РАДАХ, УРЯДІ, І Т.П.). ТАК, ВІДПОВІДАЮЧИ НА ПИТАННЯ АНКЕТИ «**ЧИ ПІДТРИМУЄТЕ ВИ ІДЕЮ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ КВОТ НА КІЛЬКІСТЬ ЖІНОК В ОРГАНАХ ВЛАДИ (ПАРЛАМЕНТІ, УРЯДІ, МІСЦЕВИХ РАДАХ?)**», ЛИШЕ 37,37% ОПИТАНИХ ВВАЖАЮТЬ ЗА НЕОБХІДНЕ ВПРОВАДИТИ ТАКІ КВОТИ, А 19,59% НЕ ЗМОГЛИ ВИЗНАЧИТИСЯ ІЗ ВІДПОВІДДЮ (ДІАГРАМА 5).

Розподіл відповідей респондентів за освітою представлено на Діаграмі 5а. Як бачимо, найактивніше ідею квотування підтримують респонденти, що мають дві і більше вищих освіти чи науковий ступінь.

При цьому самі жінки значно активніше підтримують ідею законодавчого закріплення квот на кількість жінок в органах влади. З Діаграми 5б, яка ілюструє розподіл відповідей респондентів за статтю, бачимо, що таку ідею підтримують 42,99% опитаних жінок і лише 30,62% чоловіків. Тоді як половина опитаних чоловіків (49,64%) ідею квотування не підтримують.

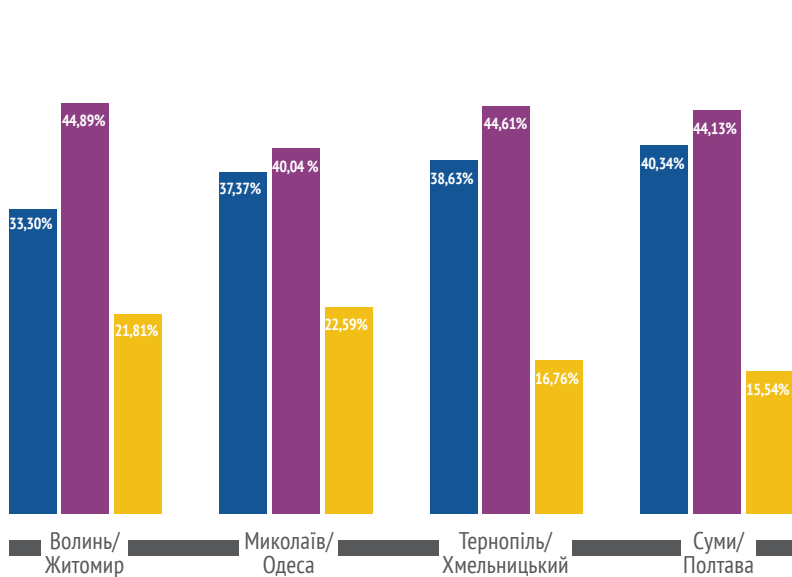
Діаграма 5б

ЧИ ПІДТРИМУЄТЕ ВИ ІДЕЮ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ КВОТ НА КІЛЬКІСТЬ ЖІНОК В ОРГАНАХ ВЛАДИ (ПАРЛАМЕНТІ, МІСЦЕВИХ РАДАХ, УРЯДІ, І Т.П.) (ЧОЛОВІКИ ТА ЖІНКИ)?

■ Чоловіки

■ Жінки

Розподіл відповідей респондентів за кластерами представлено на Діаграмі 5в.

Діаграма 5в

ЧИ ПІДТРИМУЄТЕ ВИ ІДЕЮ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ КВОТ НА КІЛЬКІСТЬ ЖІНОК В ОРГАНАХ ВЛАДИ (ПАРЛАМЕНТІ, МІСЦЕВИХ РАДАХ, УРЯДІ, І Т.П.) - ЗА КЛАСТЕРАМИ?

■ Так

■ Ні

■ Важко відповісти

Вважаємо доцільним зазначити, що по цьому питанню позиції респондентів Сумської-Полтавської областей практично співпадають з позиціями інших областей. А найнижчим рівень підтримки ідеї квотування виявився у Волинській-Житомирській областях (33,3%).

Розподіл відповідей респондентів за віком представлено у Таблиці 5.

Вік	Так	Ні	Важко відповісти
18-29 р.	31,85%	45,01%	23,14%
30-39 р.	36,57%	42,44%	20,98%
40-49 р.	41,06%	41,54%	17,40%
50 р. і старше	39,64%	43,34%	17,02%

Таблиця 5

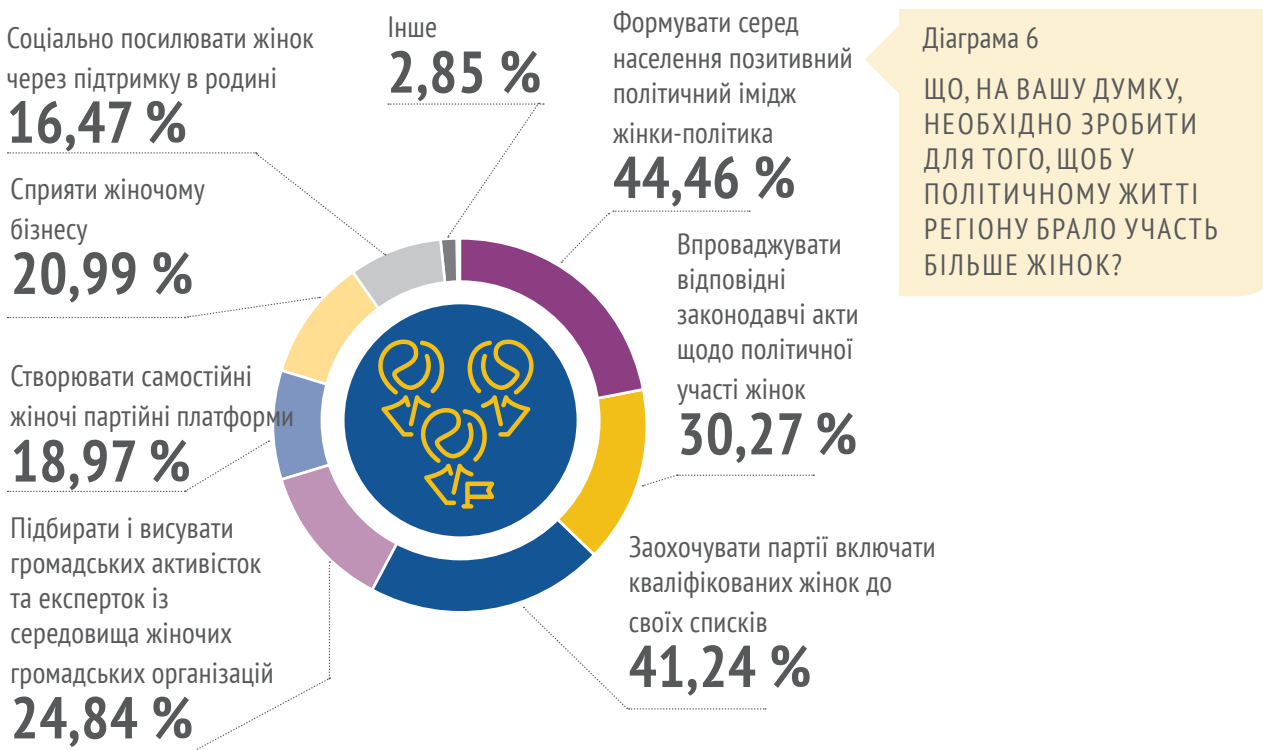
ЧИ ПІДТРИМУЄТЕ ВИ ІДЕЮ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ КВОТ НА КІЛЬКІСТЬ ЖІНОК В ОРГАНАХ ВЛАДИ (ПАРЛАМЕНТІ, МІСЦЕВИХ РАДАХ, УРЯДІ)? - РОЗПОДІЛ ЗА ВІКОМ

ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ З ПИТАНЬ УЧАСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ

6. ДОСИТЬ ПОКАЗОВИМИ МОЖНА ВВАЖАТИ ВІДПОВІДІ РЕСПОНДЕНТІВ НА ПИТАННЯ АНКЕТИ **ЩО, НА ВАШУ ДУМКУ, НЕОБХІДНО ЗРОБИТИ ДЛЯ ТОГО, ЩОБ У ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ РЕГІОНУ БРАЛО УЧАСТЬ БІЛЬШЕ ЖІНОК?** (ДИВ. ДІАГРАМУ 6).

Серед необхідних кроків для того, щоб у політичному житті регіону брало участь більше жінок, опитувані найчастіше називають: формувати серед населення позитивний політичний імідж жінки-політика (44,46%); заохочувати партії включати кваліфікованих жінок до своїх списків (41,24%); впроваджувати відповідні законодавчі акти щодо політичної участі жінок (30,27%); підбирати і висувати громадських активісток та експерток із середовища жіночих громадських організацій (24,84%). Дещо рідше серед можливих кроків називають: економічно посилювати жінок через програми сприяння жіночому бізнесу (20,99%); створювати самостійні жіночі партійні платформи (18,97%); соціально посилювати жінок через популяризацію ідей партнерських родин та виховання взаємоповаги та взаємодтримки в родині (16,47%).

Зазначимо, що по цьому питанню респонденти могли зазначити декілька варіантів, тому загальний показник перевищує 100%.

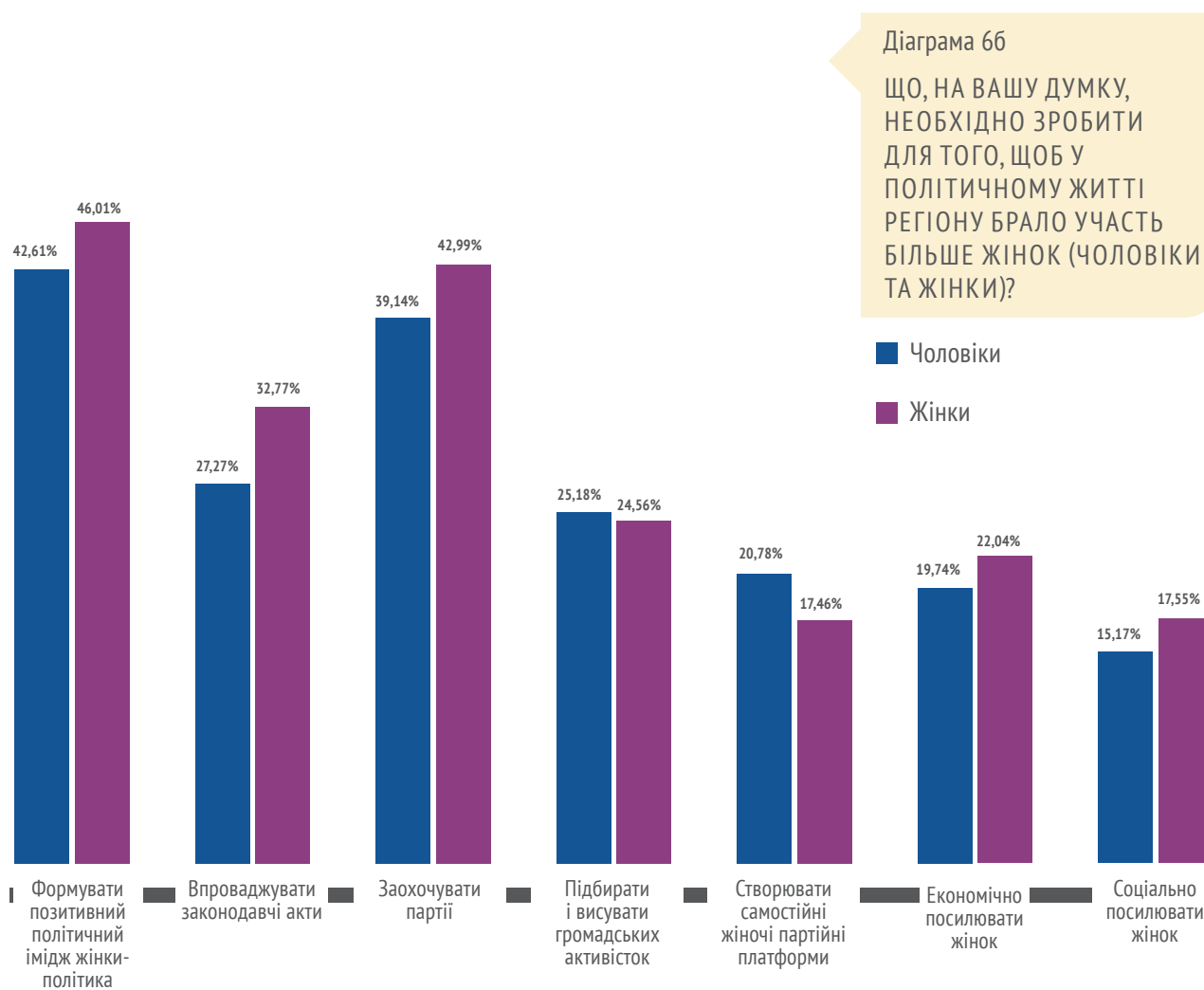

Варто також зазначити і певну непослідовність респондентів. Адже у попередньому питанні стосовно стримуючих чинників несучасне законодавство не було серед визначальних. До того ж відсутність підтримки та ресурсів визначалась одним із вагомих стримуючих чинників, а в якості кроку для активізації участі жінок економічне їх посилення жінок через програми сприяння жіночому бізнесу розглядається не так вже й часто.

Розподіл відповідей респондентів за статтю ілюструє Діаграма 6б.

Варте уваги переважання жінок серед тих респондентів, хто вважає доцільним кроком формування серед населення позитивного політичного іміджу жінки-політика, заохочення партій включати кваліфікованих жінок до своїх списків, впровадження відповідних законодавчих актів щодо політичної участі жінок.

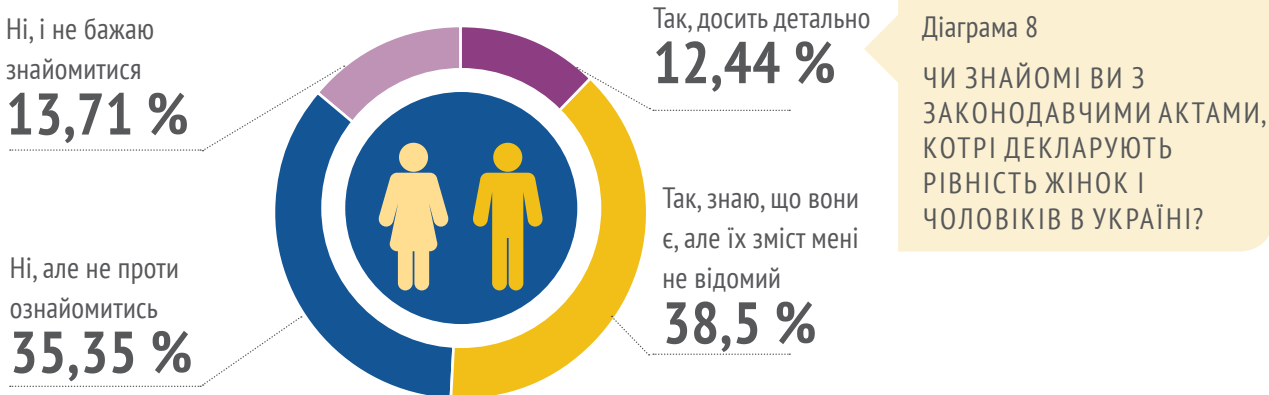
Чоловіки ж несуттєво переважають серед тих респондентів, які вважають доцільним підбирати і висувати громадських активісток та експерток із середовища жіночих громадських організацій та створювати самостійні жіночі партійні платформи.

ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ З ПИТАНЬ УЧАСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ

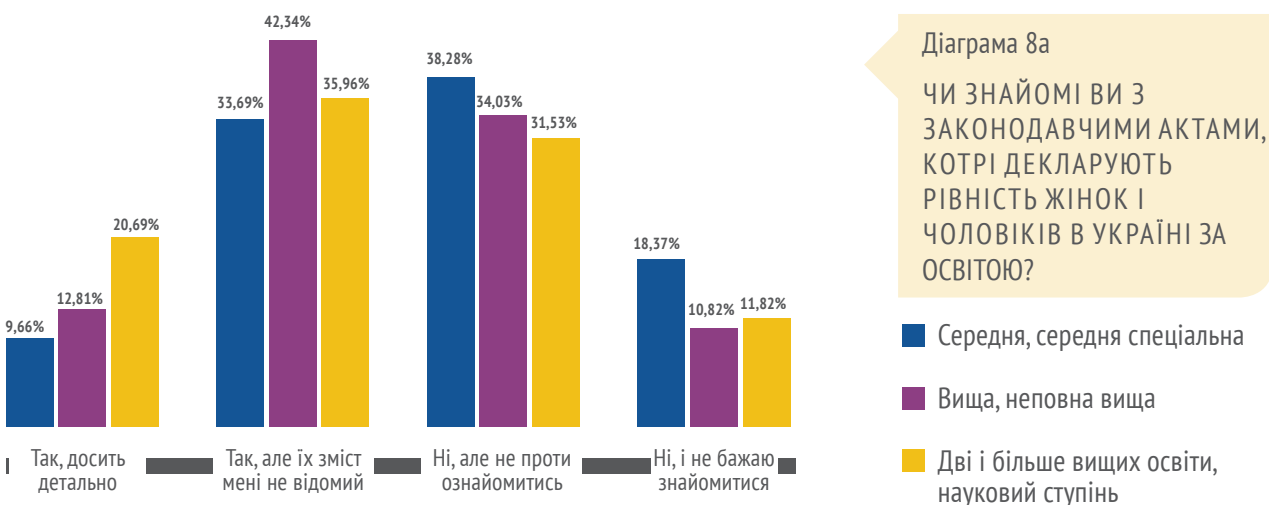
8. ОПИТУВАННЯ ЗАСВІДЧИЛО ТАКОЖ І НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ ПОІНФОРМОВАНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ СТОСОВНО ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ, КОТРІ ДЕКЛАРУЮТЬ РІВНІСТЬ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ В УКРАЇНІ. ТАК, ВІДПОВІДАЮЧИ НА ПИТАННЯ АНКЕТИ «**ЧИ ЗНАЙОМІ ВИ З ЗАКОНОДАВЧИМИ АКТАМИ, КОТРІ ДЕКЛАРУЮТЬ РІВНІСТЬ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ В УКРАЇНІ?**», ЛИШЕ 12,44% ОПИТАНИХ ЗАЗНАЧИЛИ, ЩО ОЗНАЙОМЛЕНІ ДОСИТЬ ДЕТАЛЬНО ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ (ДІАГРАМА 8).

Трохи більше третини опитаних (38,5%) визнає свою часткову поінформованість, зазначаючи, що знають, що про такі акти стосовно рівності жінок і чоловіків в Україні, але їх зміст їм не відомий. Ще третина (35,35%) зазначили, що вони не знайомі з такими актами, але ї не проти ознайомитись. А 13,71% респондентів не знайомі і не бажають знайомитися із цим законодавством.

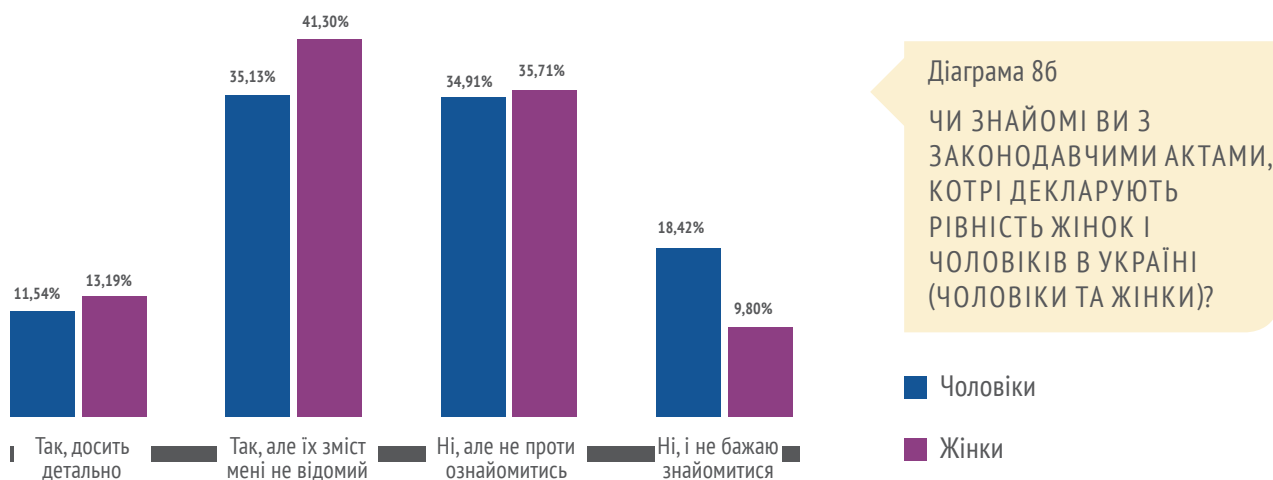

Розподіл відповідей респондентів за освітою представлено на Діаграмі 8а. Заслужують на увагу не лише традиційно вищі показники детальної обізнаності з законодавством щодо рівності жінок і чоловіків в Україні серед респондентів з високим рівнем освіти, але й досить високі показники респондентів з вищою та неповною вищою освітою, які визнають своє формальне знайомство з цим законодавством. 42,34% опитаних цієї групи зазначили: «Так, знаю, що вони є, але їх зміст мені не відомий».

Показовими можна вважати і найвищі показники тих, хто «не знайома/знайомий, і не бажаю знайомитися із цим законодавством» саме серед респондентів з нижчим рівнем освіти (18,37%).

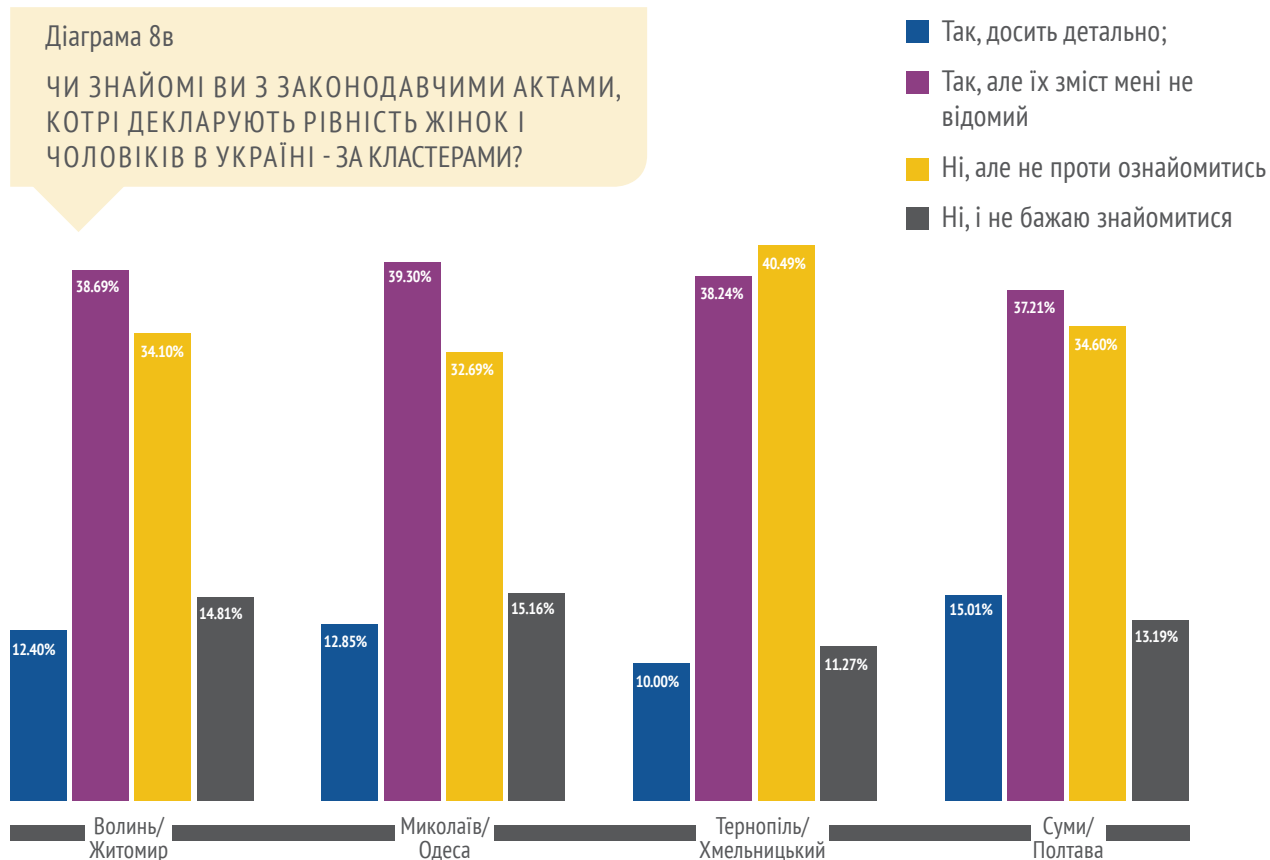
Розподіл відповідей респондентів за статтю представлено на Діаграмі 8б.

Зазначимо незначне переважання жінок у групі тих респондентів, хто вважають, що ознайомлені досить детально із законодавством стосовно рівності жінок і чоловіків в Україні. Проте жінки суттєво переважають серед тих, хто визнає свою часткову поінформованість, зазначаючи, що знають про такі акти, але їх зміст їм не відомий (41,3% проти 35,13% чоловіків).

І досить показовим можна вважати вдвічі вищі показники чоловіків серед тих респондентів, які не знайомі і не бажають знайомитися із законодавством стосовно рівності жінок і чоловіків в Україні (18,42% проти 9,8% жінок).

Розподіл відповідей респондентів за кластерами представлено на Діаграмі 8в. Як бачимо, по рівню обізнаності з законодавством щодо рівності чоловіків та жінок (при загальних низьких показниках) «лідирують» респонденти кластеру Суми-Полтава (15%).

ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ З ПИТАНЬ УЧАСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ

Варті уваги не лише близькі показники порівняно «віддалених» кластерів (Волинь-Житомир та Миколаїв-Одеса), але й суттєво більшу потенційну готовність респондентів Тернополя-Хмельницького знайомитись з законодавством стосовно рівності жінок і чоловіків в Україні (40,49%). При цьому показник тих, хто не знайомий і не бажає знайомитися із законодавством, у цій групі є найнижчим.

Розподіл відповідей респондентів за віком представлено у Таблиці 8.

Таблиця 8.

ЧИ ЗНАЙОМІ ВИ З ЗАКОНОДАВЧИМИ АКТАМИ, КОТРІ ДЕКЛАРУЮТЬ РІВНІСТЬ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ В УКРАЇНІ? (ЗА ВІКОМ)

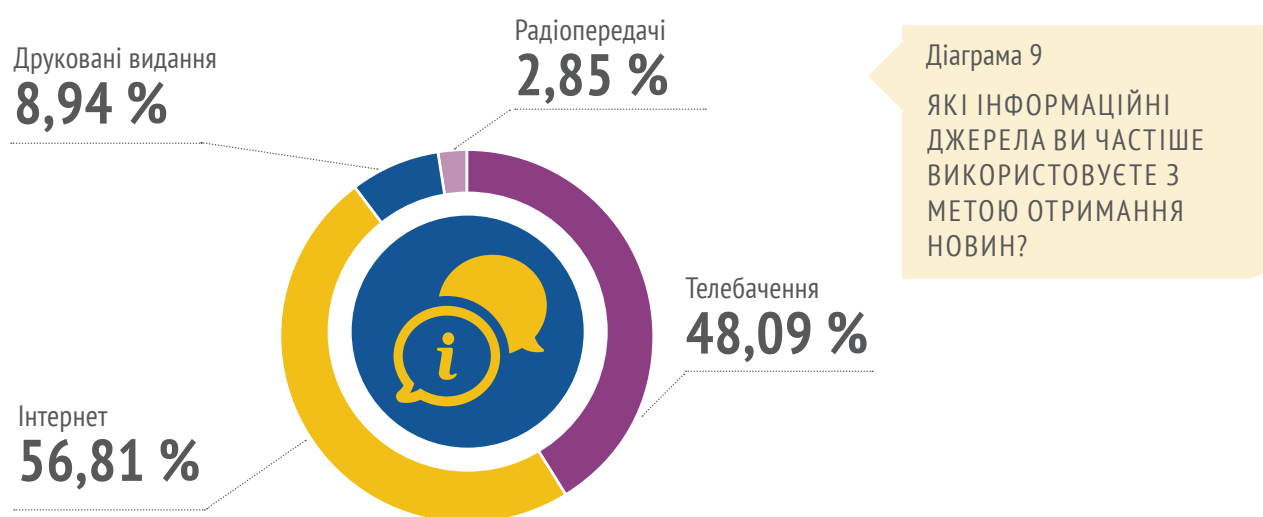
	Так, досить детально	Так, але їх зміст мені не відомий	Ні, але не проти ознайомитись	Ні і не бажаю знайомитися із цим законодавством
18-29 р.	14,54%	42,14%	29,94%	13,38%
30-39 р.	11,45%	38,40%	35,90%	14,24%
40-49 р.	13,49%	37,93%	37,24%	11,34%
50 р. і старше	10,41%	35,74%	37,94%	15,92%

Як бачимо з наведеної таблиці, найчастіше позицію «Так, ознайомлений/ознайомлена досить детально із законодавством стосовно рівності жінок і чоловіків в Україні» фіксують саме молоді респонденти (14,54%). Молоді респонденти також частіше визнають свою часткову поінформованість, зазначаючи, що знають про такі акти, але їх зміст їм не відомий (42,14%). А от літні респонденти частіше за інших визнають, що не знайомі і не бажають знайомитися із законодавством у цій сфері (15,92%).

9. ІНФОРМАЦІЮ ЩОДО ПОШИРНОСТІ ОКРЕМИХ ЗМІ, ДО ЯКИХ НАЙЧАСТІШЕ ЗВЕРТАЮТЬСЯ РЕСПОНДЕНТИ, ОТРИМУЄМО В РЕЗУЛЬТАТІ АНАЛІЗУ РЕЗУЛЬТАТІВ ВІДПОВІДЕЙ НА ПИТАННЯ АНКЕТИ «ЯКІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА ВИ ЧАСТІШЕ ВИКОРИСТОВУЄТЕ З МЕТОЮ ОТРИМАННЯ НОВИН?».

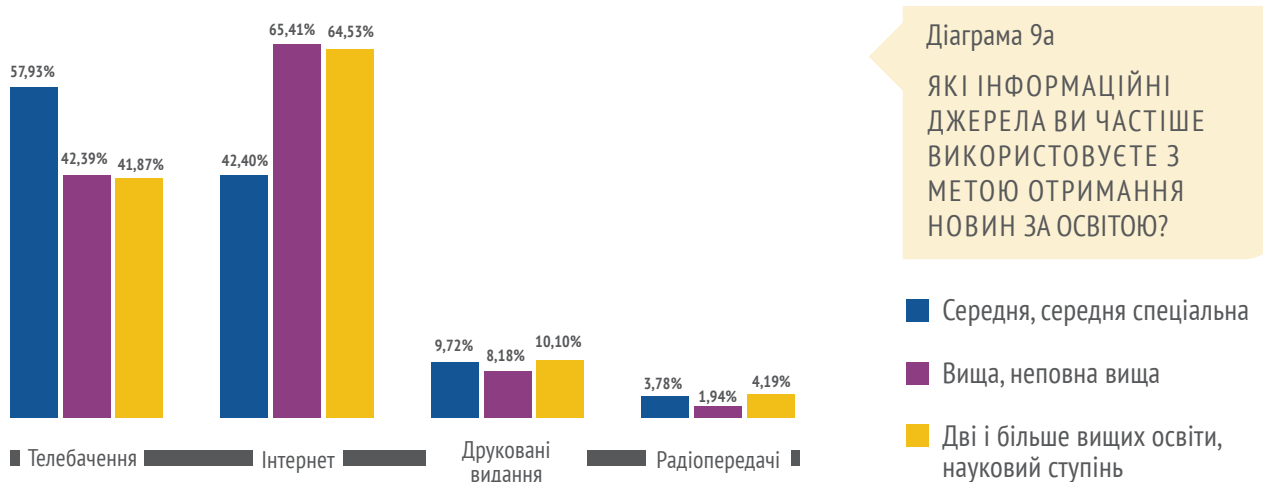
Так, більшість опитаних зазначають, що з метою отримання новин найчастіше використовують Інтернет (56,81%) та телебачення (48,09%). Друкованими виданнями користуються 8,94% опитаних, а радіо – 2,85% (Діаграма 9).

Це питання передбачало можливість зазначити не один, а декілька варіантів, тому загальний показник перевищує 100%.

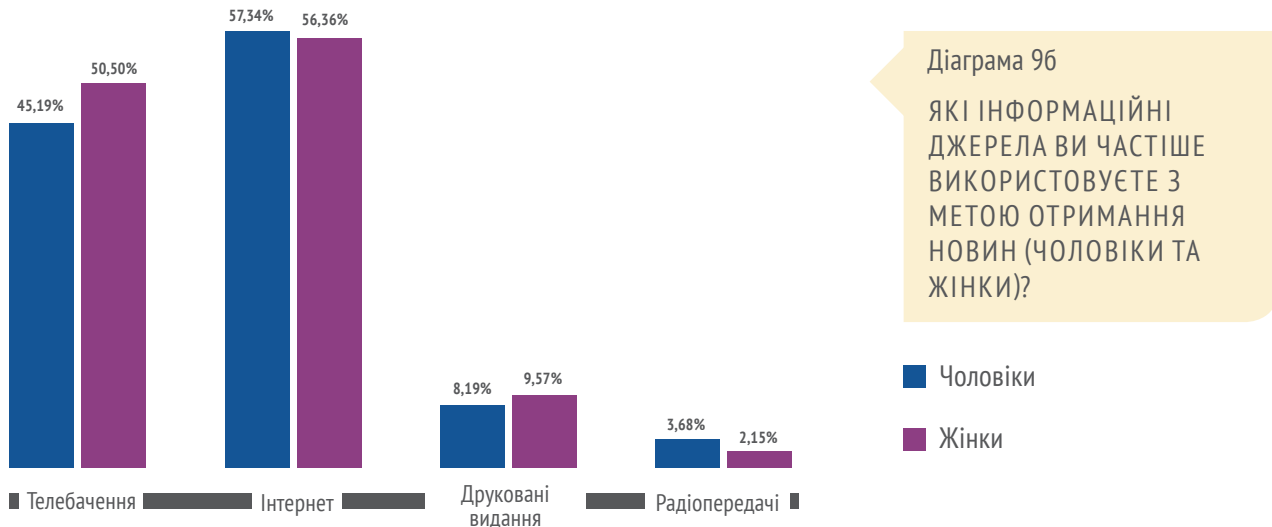
Розподіл відповідей респондентів за освітою представлено на Діаграмі 9а.

Зазначимо суттєве переважання респондентів з нижчим рівнем освіти серед тих, хто віддає перевагу телебаченню (57,93%), та значне переважання респондентів з вищим рівнем освіти серед тих, хто дізнається новини з Інтернету.

ДОСЛІДЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ З ПИТАНЬ УЧАСТІ ЖІНОК У ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ

Розходження в оцінках «рейтингу» ЗМІ, які використовують для отримання новин, у групах опитаних чоловіків та жінок можна вважати несуттєвими (див. діаграму 96).

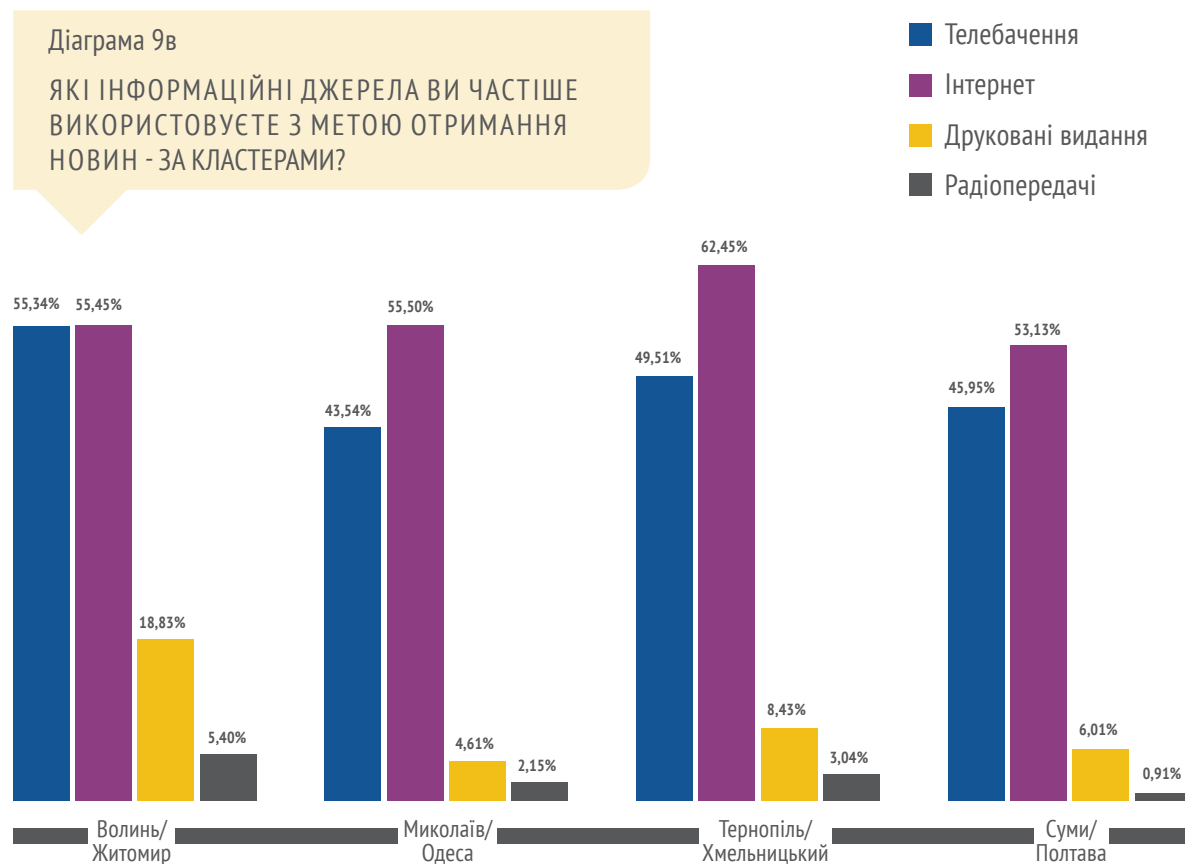
Більш суттєвим чинником, який визначає характер інформаційного джерела, що частіше використовується з метою отримання новин, можна вважати вік респондентів. Як бачимо з Таблиці 9, що відображає розподіл відповідей респондентів за віком, старші респонденти значно частіше віддають перевагу телебаченню (68,37%) та друкованим виданням. І чим молодші респонденти, тим частіше вони вказують Інтернет в якості джерела, що частіше використовується з метою отримання новин.

Таблиця 9.

ЯКІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА ВИ ЧАСТІШЕ ВИКОРИСТОВУЄТЕ
З МЕТОЮ ОТРИМАННЯ НОВИН ЗА ВІКОМ?

	Телебачення	Інтернет	Друковані видання	Радіопередачі
18-29 р.	28,34%	76,33%	3,29%	1,80%
30-39 р.	37,25%	69,20%	6,35%	1,64%
40-49 р.	57,48%	48,88%	10,65%	2,05%
50 р. і старше	68,37%	33,63%	15,22%	5,91%

Розподіл відповідей респондентів за кластерами представлено на Діаграмі 9в. Нагадаємо, що респонденти могли зазначити не один, а декілька варіантів, тому загальний показник перевищує 100%.

Допускаючи певні узагальнення, зазначимо дещо більшу популярність друкованих видань та радіо у кластерах на Західній Україні. При цьому респонденти Тернополя-Хмельницького значно частіше (у порівнянні з іншими кластерами) віддають перевагу Інтернету (62,45%).

Результати дослідження свідчать, що більшість респондентів підтримують ідею необхідності розширення політичного представництва жінок і вважають присутність жінок у політиці ознакою демократичності держави. Таким чином, при формулюванні аргументів на користь створення умов для залучення жінок у політичну сферу може стати у нагоді демонстрація прикладів західних демократій та переваг для суспільства, політичних партій та держави при розширенні політичного представництва жінок.

В такому контексті цілком зрозумілим є незадоволення рівнем присутності та участі жінок у політиці на державному та регіональному рівнях з боку населення. При цьому спостерігається пряма залежність між рівнем освіти, статтю респондентів та місцем проживання. Так, найчастіше про низьке представництво жінок на державному та місцевому рівнях зазначають респонденти із вищою освітою, як правило, жінки, та опитувані із західної України. Таким чином визначається «клієнт» (або цільова аудиторія), для яких ідея розширення політичного представництва жінок є актуальною та зрозумілою. Саме на цю цільову аудиторію можна спрямовувати діяльність політичних сил та громадських організацій. Проте такий фокус не означає, що не потрібно працювати з іншою частиною суспільства. Оскільки чоловіки частіше висловлюють небажання та неготовність підтримувати жінок у політиці, то їх також варто розглядати як цільову аудиторію для подальшої роботи. З метою зменшення стереотипних поглядів слід акцентувати увагу на перевагах від жіночого політичного представництва саме для чоловіків.

Дослідження виявило основні причини низького представництва жінок у політиці. Найчастіше до таких причин населення відносить панування стереотипних поглядів щодо ролі жінок у суспільстві; небажання самих жінок займатися політикою; відсутність підтримки та ресурсів. Саме жінки частіше зазначають про наявність стереотипів, оскільки ці стереотипи впливають на їх діяльність. Виходячи із зазначених оцінок та неможливість досягти швидких змін у суспільній свідомості, необхідним є проведення різних форм навчання для активних жінок з питань фандрайзингу та механізмів залучення додаткових ресурсів. Це дозволило б жінкам підвищити власну незалежність та стало б додатковим аргументом для політичних партій щодо залучення їх до своїх лав.

Більшість опитаних не підтримують ідею законодавчого закріплення квот щодо кількості жінок в органах влади. Це може пояснюватися тим, що на останніх місцевих виборах гендерні квоти не спрацювали повною мірою. У зв'язку з цим пропонується розробка механізмів мотивації політичних партій щодо впровадження гендерних квот на партійному рівні як основи формування внутріпартійної кадрової політики та кадрового резерву. Така стратегічна діяльність може забезпечити не лише високий рівень представництва жінок у політиці, а й стабільність партійної системи в Україні.

Варто також зауважити, що серед необхідних кроків, ініціатив та дій, спрямованих на підвищення участі жінок у політичному житті регіону, населення визначає: заохочення партій включати кваліфікованих жінок до своїх списків та впровадження відповідних законодавчих актів щодо політичної участі жінок, формування позитивного політичного іміджу жінки-політика тощо. При цьому найкращими каналами поширення інформації за результатами дослідження визначають Інтернет та телебачення.

Дане дослідження виконано Сумським державним університетом, на замовлення Всеукраїнської громадської організації «Жіночий консорціум України» в рамках Проекту «Побудова жіночого політичного лобі в Україні», що виконується за підтримки Фонду Демократії ООН.

Сумський державний університет (СумДУ) – це університет класичного типу з розгалуженою структурою (базовий навчальний заклад, інститути, коледжі, технікуми). СумДУ має чисельні навчальні і наукові зв'язки з українськими та міжнародними закладами та освітніми установами. Вперше серед дослідницьких університетів світу СумДУ увійшов до ТОП-350 ВНЗ Європи за рейтингом QS 2016/17. На сьогодні СумДУ надає освіту за більш ніж 50-ма спеціальностями.

Серед чисельних дослідницьких центрів СумДУ особливе місце займає Центр соціо-гуманітарних аспектів регіональних досліджень, яким виконано дане дослідження.

Жіночий консорціум України – це громадська організація, яка здійснює координуючу роль в проведенні адвокаційних, навчальних та просвітницьких ініціатив, спрямованих на утвердження в українському суспільстві принципів рівних прав і можливостей – гендерної рівності, та забезпечення найкращих інтересів дитини.

У напрямку утвердження гендерної рівності ми працюємо над дотримання прав жінок, подолання дискримінації за ознакою статі та посиленням спроможності жінок у політичній та економічній сферах

Ключові компетенції ВГО ЖКУ: управління змінами та менеджмент проектів, моніторинг впровадження політик, розробка методик та навчальних матеріалів, навчання дорослих, розвиток та розширення експертного середовища, лобіювання

Фонд Демократії ООН – The United Nations Democracy Fund – був створений в 2005 році в якості цільового фонду Організації Об'єднаних Націй підтримки демократичних перетворень в усьому світі.

ФДООН підтримує проекти, які посилюють голос громадянського суспільства, сприяють дотриманню прав людини і заохочують участь усіх груп у демократичних процесах

Проект «Побудова жіночого політичного лобі в Україні» впроваджується Всеукраїнською організацією «Жіночий консорціум України» за підтримки Фонду Демократії ООН – з травня 2016 р. Завдання Проекту – створити громадянську платформу, яка допоможе збільшити представництво жінок на всіх рівнях прийняття рішень.

Робота за проектом проводиться в трьох основних напрямках: налагодження діалогу із політичними партіями стосовно їх підтримки жінок-кандидаток; посилення спроможності жінок брати участь у виборчих процесах; формування розуміння в громадах важливості розширеної участі жінок в політиці.

